

Nr 301

Av herr Larsson, Thorsten, m. fl., om vissa åtgärder för att stimulera gåvor till allmännyttiga ändamål.

(Lika lydande med motion nr 363 i Andra kammaren)

De religiösa och ideella organisationernas situation har under senare år försämrats i ekonomiskt avseende. Dessa organisationer har nästan helt lita till enskilda personers intresse och ekonomiska uppoffringar. Dessa insatser är fortfarande stora; ett minskat intresse ligger inte bakom den ansträngda ekonomin. Det är i stället så att nya krav ställs på dessa organisationer, nya krav som är betingade av samhällets utveckling. Dessutom har de strävanden som representeras av denna typ av organisationer inte kompenserats för penningvärdets fall.

Enskilda personer ställer medel till förfogande både för religiösa och ideella organisationer men även för vetenskapligt arbete, undervisning och kulturminnesvård. Det höga skattetrycket försämrar emellertid bidragsgivarnas möjligheter att främja sådana initiativ och intressen.

Dessa drag i utvecklingen utgör enligt vår mening synnerligen starka skäl för samhället att stimulera enskilda gåvor och bidrag till allmännyttiga ändamål av ovan nämnda karaktär. Det har hävdats, att en sådan stimulans borde åstadkommas genom att gåvorna och bidragen gjordes avdragsgilla vid beskattningen. Undantagsvis har visserligen sådan avdragsrätt medgivits, nämligen under krigsåren för gåvor till särskilda försvarsändamål och för hjälpinsatser för de krigshärjade länderna, men inger enligt vår mening alltför starka betänkligheter för att allmänt kunna praktiseras som generell metod. Metoden skulle medföra en gradering inte efter angelägenhetsgrad utan efter ekonomi och skattekraft hos de personer som stöder olika organisationer och ändamål. Sålunda skulle en gåva från person med hög inkomst till mindre del bestå av dennes inkomst efter skatt och till större del av de skattemedel som genom avdragsrätten får anses inkluderade i gåvan. Å andra sidan skulle metodens stöd helt utebli i t. ex. de fall då medel till ett allmännyttigt eller ideellt ändamål åstadkommes genom bössinsamling. I sådana fall rör det sig nästan uteslutande om så små belopp att avdragsrätten i praktiken saknar betydelse. En sådan avvägning inom ramen av den stimulans som samhället kan åstadkomma kan enligt vår mening inte accepteras.

Vid vissa tillfällen har samhället emellertid stimulerat bidrag till insamlingar för angelägna ändamål på sätt som medfört att de ovannämnda olä-

genheterna eliminerats. För budgetåren 1953/54 och 1954/55 beviljade således riksdagen anslag till främjande av kancerforskningen, vilka skulle utgå med samma belopp som insamlades genom gåvor, dock med högst 10 milj. kronor sammanlagt för de båda budgetåren. Vid två senare tillfällen har riksdagen vidare beviljat anslag för liknande stöd till insamlingarna »Sverige hjälper». Erfarenheterna vid dessa tillfällen har varit goda, och den praktiserade metoden bör enligt vår mening kunna tillämpas i ökad omfattning. En utredning i detta syfte är angelägen.

Det synes obestriddigt att åtskilliga andra ändamål kan anses lika angelägna och behjärtansvärda som de ändamål till vilka stöd lämnats på nämnda sätt. Man kan ifrågasätta om inte statsmakterna, efter det ändamålen närmare preciserats och en lämplig form för prövning av dessa ärenden tillskapats, varje år borde anslå ett skäligt belopp till stimulans av gåvor och bidrag till ändamål av inledningsvis nämnd karaktär. Det bör även prövas i vad mån stödet kan lämnas i form av avdrag med högst visst belopp direkt på den statliga inkomstskatten, en metod som till skillnad från avdrag på taxerad inkomst inte medför den tidigare nämnda otillfredsställande graderingen och avvägningen utan gör samhällets stimulans oberoende av bidragsgivarens inkomstförhållanden. Valet av metod för stödets lämnande — bidrag eller avdrag direkt på inkomstskatten — torde liksom valet av den procentuella andel av bidraget som stödet skall utgöra i viss utsträckning vara beroende av antalet ändamål och den totala omfattningen av samhällets stöd.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning av behovet och möjligheterna att stimulera enskilda personer att lämna bidrag och gåvor till religiösa och ideella organisationer m. fl. insatser till förmån för allmännyttiga, humanitära och vetenskapliga ändamål, undervisning och kulturminnesvård m. m. i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 27 januari 1965

Thorsten Larsson

Eric Källqvist

Helge Karlsson

N. Yngve Nilsson

Sven E. Sundin

Gunnar Pettersson